

Beste mensen van Do(n)ordacht,

Het financieel wanbeheer bij de ontwikkelingsorganisatie Mensenbroeders brengt op een pijnlijke manier de nood aan het licht voor een totale ommezwaai in het beleid van de NGO's in Vlaanderen, maar ook een andere aanpak van de overheid.

Ikzelf was eind jaren '90 enkele jaren werkzaam als NGO-coöperant (Broederlijk Delen) in Venezuela. Toen ik na enkele jaren op een grootschalige fraude stootte in de plaatselijke NGO waar ik werkzaam was, nam ik onmiddellijk ontslag. Ik heb hemel en aarde bewogen om Broederlijk Delen toen aan te zetten tot een grondig onderzoek. Tevergeefs.

Bij aankomst in België werd ik erop gewezen dat er "toch ook mooie dingen, verwezenlijkt waren". Een coöperant die terugkomt naar België moest in die tijd ook een "verslag" schrijven voor DGOS. Er kwam totaal geen reactie op m'n verslag. Alles werd met de mantel der liefde toegedekt. Laat één ding duidelijk zijn: BD zelf gaf geen projectfinanciering, noch DGOS, maar m'n volledige loon werd wél door hun beiden betaald. Blijkbaar vond men dat toch geen reden genoeg om ook maar enig onderzoek in te stellen, of gebruik te maken van m'n ervaringen daar om dit in de toekomst te vermijden. Een schaamteloze struisvogelpolitiek.

Ook in m'n latere job(s) ben ik steeds nauw betrokken geweest bij ontwikkelingsorganisaties, NGO's allerhande en de sociale economie, zowel in de sector zelf, maar ook een tijd als "ambtenaar" die nu het geld mocht "uitdelen". Beide partijen hebben hier een zware verantwoordelijkheid. NGO's en zogenaamde non-profit organisaties gaan er nog altijd te veel van vanuit dat begrippen als transparantie, goed financieel beheer, corporate governance begrippen zijn die alleen maar toepasbaar zijn op de "grote bedrijven". Dubbele financieringen (het indienen bij verschillende overheden van hetzelfde project of dezelfde kost, met als gevolg dubbele of meerdere betalingen voor één en dezelfde onkost) zijn helaas geen uitzondering. Wie goed kan schrijven en beslagen is in de kunst van de "subsidiologie" en overweg kan met enige boekhoudkundige spijstechnologie komt al een heel eind.

Blijkbaar stellen dergelijke organisaties zich wel geen vragen over de ethiek van het onzorgvuldig en oneigenlijk gebruik van overheidsgeld. Al te veel speelt men de slachtofferrol ("we hebben geen eigen inkomsten") en het "sociaal engagement" van de organisatie uit om niet te verantwoorden subsidies toch te verantwoorden. Hier komt dan ook de overheid om de hoek kijken die veelal te laks optreedt in dergelijke gevallen, en zich soms meer door politieke overwegingen ("bevriende organisaties") dan door goed beleid laat leiden.

Projecten worden veel te snel goedgekeurd op basis van getrainde tektschrijvers en subsidiologen. In veel gevallen gebeurt de goedkeuring alleen op basis van de inhoud. Een begroting, resultatenrekening en andere financiële informatie zijn meestal een formaliteit. De opvolging en controle van de bestede middelen zijn minimaal.

Het is vooral pijnlijk te moeten vaststellen dat dit in een sector gebeurt die zichzelf opwerpt als "ethisch" en "sociaal", en constant de grote commerciële ondernemingen diaboliseert voor hun "onethisch" gedrag en gebrek aan transparantie.

Op een moment dat veel grote ondernemingen - onder druk van de NGO's - een meer transparant beleid voeren en allerlei gedragscodes onderschrijven, blijft de NGO-wereld zélf achterop hinken.

De incestueuze relaties en belangenvermenging en het ingewikkeld kluwen van raden van bestuur van vele NGO's zijn de antipode van hetgeen men nu "corporate governance" of goed beheer noemt.

Het wordt daarom dringend tijd dat de NGO's zichzelf onderwerpen (of laten onderwerpen door externe onafhankelijken) aan een kritische introspectie.

Initiatieven zoals www.doordacht.be verdienen dan ook alle steun.

Jordi Lesaffer